

Exam. Code : 103205
Subject Code : 1216

B.A./B.Sc. 5th Semester

HOME SCIENCE

(Foods and Nutrition and Child Development-I)

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—60

Note :— Attempt a total of **five** questions. Section E is compulsory and attempt **one** question each from Sections A, B, C and D. All questions carry equal marks.

SECTION—A

- I. Define Nutrition. Food performs many functions in body. Explain. 12
- II. Discuss the different functions of protein. What is protein deficiency known as ? Explain. 12

SECTION—B

- III. Explain functions, sources and deficiency of Vitamin 'D'. 12
- IV. What do you mean by Food Preservation ? Discuss the household methods of food preservation. 12

SECTION—C

- V. Define child development. Discuss the importance of child development. 12
- VI. Discuss the different stages of physical growth of the child. What are the factors affecting physical growth of the child ? 12

SECTION—D

- VII. Discuss the importance of Motor development in child's life. Discuss the different factors affecting the motor development. 12
- VIII. Define Emotional development. Write down the characteristics of childhood emotions. 12

SECTION—E**(Compulsory Question)**

- IX. Write short notes on :
- Define Malnutrition.
 - How does bilingualism affect language development ?
 - What is Pellagra ?
 - Useful and harmful aspects of Fear.
 - Define Growth and Development.
 - How curiosity affects the development of the child ?
- 6×2=12

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਭਾਗ ਓ, ਅ, ਏ ਅਤੇ ਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਭਾਗ ਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

- ਪੌਸ਼ਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਭੋਜਨ ਸਾਡੇ ਸ਼ਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 12
- ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 12

ਭਾਗ—ਅ

- ਵਿਟਾਮਿਨ 'ਡੀ' ਦੇ ਕੰਮ, ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਕਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ। 12
- ਭੋਜਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਭੋਜਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 12

ਭਾਗ—ੲ

- V. ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ। ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 12
- VI. ਬਾਲਕ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਧਰਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। ਬਾਲਕ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਹੜੇ ਤੱਤ ਹਨ ? 12

ਭਾਗ—ਸ

- VII. ਕਿਰਿਆਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ? ਬਾਲਕ ਦੇ ਕਿਰਿਆਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 12
- VIII. ਸੰਵੇਗਾਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ। ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 12

ਭਾਗ—ਹ**(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)**

- IX. ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (ੳ) ਕ੍ਰਪੋਸ਼ਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- (ਅ) ਦੋ-ਭਾਸ਼ੀ ਹੋਣਾ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ?
- (ੲ) ਪੈਲਗਰਾ ਕੀ ਹੈ ?
- (ਸ) ਡਰ ਦੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਪਹਿਲੂ।
- (ਹ) ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ।
- (ਕ) ਉਤਸੁਕਤਾ ਕਿਵੇਂ ਬਾਲਕ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ? 6×2=12

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਕੁਲ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਭਾਗ ਙ ਅਨਿਵਾਰੀ ਹੈ ਤਥਾ ਭਾਗ ਕ, ਖ, ਗ ਤਥਾ ਘ ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਸੇਂ ਸੇ 1 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਭੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਂ ਕੇ ਸਮਾਨ ਅੰਕ ਹੈਂ।

ਭਾਗ—ਕ

- I. ਖੋਸ਼ੀ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋਂ। ਭੋਜਨ ਸ਼ਰੀਰ ਸੇਂ ਕੌੜੀ ਕਾਰਯ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੋਂ। 12

II. प्रोटीन के विभिन्न कार्यों पर चर्चा करें। प्रोटीन की कमी क्या है ? व्याख्या करें। 12

भाग-ख

III. विटामिन डी के कार्य, स्रोत तथा कमी की व्याख्या करो। 12

IV. खाद्य संरक्षण से आपका क्या अभिप्राय है ? भोजन संरक्षण के घरेलू तरीकों पर चर्चा करें। 12

भाग-ग

V. बच्चे के विकास को परिभाषित करें। बाल विकास के महत्व पर चर्चा करें। 12

VI. बच्चे के शारीरिक विकास के विभिन्न चरणों पर चर्चा करें। बच्चे के शारीरिक विकास को प्रभावित करने वाले कारक क्या हैं ? 12

भाग-घ

VII. बच्चे के जीवन में मोटर विकास के महत्व पर चर्चा करें। मोटर विकास को प्रभावित करने वाले विभिन्न कारकों पर चर्चा करें। 12

VIII. भावात्मक विकास को परिभाषित करें। बचपन की भावनाओं की विशेषताएं लिखें। 12

भाग-ङ

(अनिवार्य प्रश्न)

IX. निम्नलिखित पर संक्षिप्त नोट लिखें :

(क) कुपोषण को परिभाषित करें।

(ख) द्विभाषावाद भाषा के विकास को कैसे प्रभावित करता है ?

(ग) पेलाग्रा क्या है ?

(घ) भय के उपयोगी और हानिकारक पहलू।

(ङ) वृद्धि और विकास को परिभाषित करें।

(च) बच्चे के विकास को जिज्ञासा कैसे प्रभावित करती है ?

6×2=12